

**Psychometric properties of active
procrastination scale among students at
Kharazmi University in Karaj**

**ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس اهمال کاری فعال در
بین دانشجویان دانشگاه خوارزمی شهر کرج**

Sana Panahipour. M.A
Educational Psychology, Kharazmi University, Tehran, Iran.
Mehdi Arabzadeh. Ph.D
Assistant Professor, Department of Educational Psychology,
Kharazmi University, Tehran, Iran.
Fereshteh cheraghi. Ph.D
Educational Psychology, Kharazmi University, Tehran, Iran.

ثنا پناهی پور
کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
مهدی عربزاده*
استادیار گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
فرشته چراغی
دکترای روان‌شناسی تربیتی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه
خوارزمی، تهران.

Abstract

The aim of this study was to investigate of psychometric properties of the active Procrastination scale, including reliability, validity and confirmatory factor analysis in order to prepare the test for Educational and cognitive research. This descriptive-correlation study was a type of validation and the sample size of this study was 273 students (127 girls and 146 boys) selected through random cluster sampling among Students at Kharazmi University and they were tested by the Active Procrastination and Passive Procrastination scale. The results of the confirmatory factor analysis confirm that the structure of the scale has an acceptable fit with the data. Internal consistency in term of the ordinal Theta and cronbach's alpha coefficients in the sample group has been computed and confirmed. The Results of factor analysis, conducted in the main culture, reliability and validity coefficients were similar to the previous studies. According to the psychometric property, this present scale can be applied in Active procrastination research.

Keywords: active procrastination, confirmatory factor analysis, reliability, validity, university students

چکیده
این پژوهش با هدف تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس اهمال کاری فعال، شامل پایایی، روایی واگرا و روایی سازه به منظور آماده‌سازی آزمون برای پژوهش‌های تربیتی و شناختی انجام شده است. این مطالعه از نوع توصیفی-همبستگی بود. نمونه این پژوهش شامل ۲۷۳ نفر (۱۲۷ دختر و ۱۴۶ پسر) دانشجویان دانشگاه خوارزمی بود که با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند و با مقیاس اهمال کاری فعال چوی و موران (۲۰۰۹) و مقیاس اهمال کاری غیرفعال تاکنم (۱۹۹۱) مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج این پژوهش نشان داد در تحلیل عاملی تأییدی، ساختار مقیاس برآزش قابل قبولی با داده‌ها دارد. پایایی مقیاس برحسب ضرایب آلفای کرونباخ و تنای ترتیبی در مورد گروه نمونه محاسبه و تأیید شد. به‌طور کلی یافته‌های تحلیل عاملی، تقریباً مشابه تحقیقات انجام گرفته در فرهنگ اصلی و ضرایب روایی و پایایی نیز به نتایج تحقیقات پیشین نزدیک بود؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت با توجه به خصوصیات روان‌سنجی مطلوب، ابزار پژوهش حاضر می‌تواند در پژوهش‌های مربوط به اهمال کاری فعال به کار رود.
واژه‌های کلیدی: اهمال کاری فعال، تحلیل عاملی تأییدی، پایایی، روایی واگرا، دانشجویان دانشگاه

*. نویسنده مسئول: mehdi_arabzadeh@hotmail.com

مقدمه

چو و چوی^{۲۲} (۲۰۰۵) نوع مثبتی از اهمال‌کاری را معرفی کرده‌اند که با پیشرفت تحصیلی و خودکارآمدی^{۲۳} رابطه مثبت و با استرس رابطه منفی دارد و از آن به‌عنوان اهمال‌کاری فعال^{۲۴} یاد می‌کنند؛ بنابراین با توجه به احتمال اینکه همه رفتارهای اهمال‌کاری پیامد منفی ندارند به لحاظ مفهومی دو نوع متفاوتی از اهمال‌کارها یعنی اهمال‌کارهای غیرفعال در برابر اهمال‌کارهای فعال وجود دارد. اهمال‌کارهای فعال به لحاظ ابعاد شناختی و عاطفی و رفتاری متفاوت از اهمال‌کارهای غیرفعال یا همان اهمال‌کارها به مفهوم متداول یا مرسوم^{۲۵} هستند. یافته‌های محققان در ارتباط اثرات این دو نوع از اهمال‌کاری بر تأخیر رفتاری متفاوت بوده است (چادهاری و پیکی^{۲۶}، ۲۰۱۸؛ کیم، فرناندز و تریر^{۲۷}، ۲۰۱۷؛ هابری و هیکس، ۲۰۱۵). اهمال‌کارهای فعال به لحاظ شناختی قصد اهمال‌کاری را ندارند اما آنها اغلب به دلیل ناتوانی در تصمیم‌گیری سریع و سرعت عمل کم، وظایف خود را به تعویق می‌اندازند، آنها تصمیم می‌گیرند تا کار را کنار بگذارند تا بتوانند منابع و توانایی‌های خود را برای تکمیل کار به حداکثر برسانند، برخلاف اهمال‌کارهای غیرفعال و غیر اهمال‌کارها، اهمال‌کارهای فعال فعالیت‌های کاری خود را به صورت سازمان‌یافته برنامه‌ریزی می‌کنند، هرچند که آنها پایبند به یک برنامه سخت یا ساختار زمانی نیستند در واقع عمداً تصمیم می‌گیرند تا کارهای خود را به تعویق بیندازند و به‌جای تثبیت در فعالیت‌ها، برنامه‌ریزی می‌کنند یا برنامه زمانی خود را در کوتاه‌مدت تغییر می‌دهند، اهمال‌کارهای فعال آزادانه و عمداً فعالیت‌هایشان را دوباره سازمان‌دهی می‌کنند تا بتوانند به تغییرات بیرونی، پاسخ دهند.

بیشتر محققان اهمال‌کاری^۱ را به صورت خطوط رفتاری بدبینانه‌ای که عواقب نسبتاً منفی دارد، عنوان کرده‌اند (باند و فدر^۲، ۱۹۸۸؛ آلیس و ناس^۳، ۱۹۷۷؛ فراری^۴، ۲۰۰۱؛ ناس، ۲۰۰۰؛ تیس و بومستر^۵، ۱۹۹۷)؛ که با بهزیستی^۶ پایین (هابرلی و هیکس^۷، ۲۰۱۵) و افسردگی^۸ (فرنزی، باروچا، نیکویچ، مارینو و سپادا^۹، ۲۰۱۷) مرتبط است. اهمال‌کاری به صورت یک عمل تأخیر رفتاری که موجب ناراحتی ذهنی می‌شود، تعریف شده است (استیل^{۱۰}، ۲۰۱۰) که صرفاً یک مشکل مدیریت زمان نیست بلکه فرایند پیچیده‌ای است که شامل اجزای عاطفی، شناختی و رفتاری است (فی و تانگنی^{۱۱}، ۲۰۰۰). اکثر ادبیات موجود در اهمال‌کاری، اهمال‌کارها را با غیراهمال‌کارها مقایسه کرده است و اهمال‌کاری به‌عنوان یک رفتار خودناتوان‌ساز^{۱۲} در نظر گرفته شده که به اتلاف وقت، عملکرد ضعیف و افزایش استرس منجر می‌شود (چوی و موران^{۱۳}، ۲۰۰۹) در مقابل، غیر اهمال‌کارها با کارآمدی و بهره‌وری بالا و عملکرد برتر و به‌عنوان افراد سازمان‌یافته و بسیار بانگیزه توصیف شده‌اند (باند و فدر، ۱۹۸۸؛ آلیس و ناس، ۱۹۷۷).

با وجود این، ادبیات موجود در اهمال‌کاری فاقد یک مبنای نظری صریح است؛ مطالعات تجربی اغلب از نظریه‌ها یا سازه‌های مرتبط برای بررسی اهمال‌کاری استفاده می‌کنند (استیل، ۲۰۰۷). برای مثال، اهمال‌کاری از طریق نظریه انگیزشی زمانی^{۱۴} (استیل، ۲۰۰۷)، نظریه هدف^{۱۵} (والترز، یو و پنتریچ^{۱۶}، ۱۹۹۶)، نظریه خودکارآمدی (کلاسن، کراوچاک، لینچ و راجانی^{۱۷}، ۲۰۰۸)، چشم‌انداز آینده^{۱۸} (بمبنتی و کارابنتیک^{۱۹}، ۲۰۰۴) و نظریه امید^{۲۰} (الکساندر و اونوبزی^{۲۱}، ۲۰۰۷) بررسی شده است.

1. procrastination	2. Bond & Feather
3. Ellis & Knaus	4. Ferrari
5. Tice & Baumeister	6. well-being
7. Habelrih & Hicks	8. depression
9. Fernie, Bharucha., Nikcevic, Marino & Spada	10. Steel
11. Fee & Tangney	12. self-handicapping
13. Choi & Moran	14. temporal motivational theory
15. goal theory	16. Wolters, Yu & Printrich
17. Klassen, Krawchuk, Lynch & Rajani	18. future time perspective
19. Bembenutty & Karabenick	20. hope theory
21. Alexander & Onwuegbuzie	22. Chu & Choi
23. self-efficacy	24. active procrastination
25. traditional sense	26. Chowdhury & Pychyl
27. Kim, Fernandez & Terrier	

از بعد سنجش و اندازه‌گیری تنها مقیاس استاندارد است که در این زمینه وجود دارد مقیاس ۱۶ سؤالی چوی و موران (۲۰۰۹) است که در تحقیقات فوق مورد استفاده قرار گرفته و از ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی برخوردار بوده است؛ لذا این پژوهش قصد دارد از طریق مطالعه‌ای تجربی، ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس اهمال‌کاری فعال را در نمونه‌ای از دانشجویان ایرانی گزارش کند؛ به عبارت دیگر هدف از پژوهش حاضر، آماده‌سازی، کاربرد و تفسیرپذیر کردن داده‌های حاصل از مقیاس اهمال‌کاری فعال دانشجویان از طریق هنجاریابی است. این پژوهش به دنبال بررسی این سؤال‌ها است: ۱. آیا نمودار ستونی فراوانی عامل‌ها و مقیاس اهمال‌کاری فعال نرمال است؟ ۲. آیا مقیاس اهمال‌کاری فعال و عامل‌های آن از پایایی بالایی برخوردار است؟ ۳. روایی و اگرایی مقیاس اهمال‌کاری فعال و اهمال‌کاری غیرفعال چگونه است؟ ۴. آیا ساختار عاملی اهمال‌کاری فعال با داده‌های پژوهش برآزش دارد؟ ۵. جدول هنجار مقیاس اهمال‌کاری فعال چگونه است؟

روش

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه: روش این پژوهش از لحاظ نحوه گردآوری اطلاعات توصیفی از نوع همبستگی و از لحاظ هدف کاربردی است. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه خوارزمی شهر کرج در سال ۱۳۹۶ بود. در این پژوهش ۲۷۳ نفر دانشجو (۱۲۷ دختر و ۱۴۶ پسر) به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری تحقیق از نوع نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای بوده است بدین صورت که از بین ۱۰ دانشکده دانشگاه خوارزمی، از هر دانشکده یک کلاس به تصادف انتخاب گردید و دانشجویان به مقیاس اهمال‌کاری فعال و مقیاس اهمال‌کاری غیرفعال پاسخ دادند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، تعداد ۲۷۳ پرسشنامه درست و کامل در تحلیل یافته‌های پژوهش استفاده شد.

ابزار پژوهش

مقیاس اهمال‌کاری فعال: این مقیاس توسط چوی و موران

به لحاظ عاطفی نزدیک شدن به آخرین مهلت مقرر، احساس ناراحتی کمتر و تحت فشار زمان بودن، انگیزه بیشتری برای آنها ایجاد می‌کند. اهمال‌کارهای فعال می‌توانند برآورد درستی از حداقل زمان لازم برای پایان دادن به یک کار داشته باشند و حتی با تحت فشار قرار دادن خود به صورت کارآمد به اهداف خود برسند، این تفاوت ممکن است به دلیل روش‌های متمایز برای مقابله با عوامل استرس‌زا باشد. برخلاف اهمال‌کارهای غیرفعال که تا حد زیادی به راهبردهای اجتنابی - عاطفی تکیه می‌کنند، اهمال‌کارهای فعال بیشتر به راهبردهای تکلیف‌محور تحت فشار تکیه می‌کنند (چو و چوی، ۲۰۰۵).

از نظر رفتاری، اهمال‌کار فعال نه اینکه قادر به تکمیل کار نباشد بلکه می‌تواند تکلیف را تحت فشار زمان و وظایف خود را قبل از رسیدن آخرین مهلت مقرر انجام دهد و نتایج رضایت بخشی به دست آورد (چوی و موران، ۲۰۰۹) این افراد اعتقاد ندارند که اگر کار خود را قبل از پایان زمان مقرر انجام دهند کیفیت عملکرد آنها افزایش خواهد یافت (چو و چوی، ۲۰۰۵). از آنجاکه اهمال‌کارهای فعال می‌دانند که چگونه تحت شرایط فشار در خود انگیزه ایجاد کنند، تصمیم‌های آگاهانه‌ای اتخاذ می‌کنند تا اهمال‌کاری کنند، اما وظایف خود را به موقع کامل می‌کنند و معمولاً نتایج کاری رضایت بخشی حتی با وجود به تعویق انداختن کار به دست می‌آورند (تایس و بومستر، ۱۹۹۷).

اهمال‌کاری فعال یک ساختار چندبعدی است که شامل چهار بعد ترجیح فشار^۱، تصمیم عمده برای به تعویق انداختن^۲، توانایی مواجهه با آخرین مهلت مقرر^۳ و رضایت از نتیجه است^۴ (چوی و موران، ۲۰۰۹)؛ لذا با توجه به پیامدهای گسترده‌ای که این سازه در ابعاد مختلف و خصوصاً در حیطه‌های تحصیلی بر جای می‌گذارد امروزه پرداختن به مسئله اهمال‌کاری در ادبیات روان‌شناختی چه به صورت فعال و چه غیرفعال به یک ضرورت تبدیل شده است.

با وجود این علیرغم تحقیقات عمده در خصوص اهمال‌کاری فعال (مثال: لئو، پان، لئو، وانگ و پانگ^۵، ۲۰۱۷؛ کیم، فرناندز و تریر^۶، ۲۰۱۷؛ هنسلی^۷، ۲۰۱۴؛ سئو^۸، ۲۰۱۳)

1. Preference for pressure
3. Ability to meet deadlines
5. Liu, Pan, Luo, wang & Pang
7. Hensley

2. Intentional decision to procrastinate
4. Outcome satisfaction
6. Kim, Fernandez & Terrier
8. Seo

مقیاس اهمال کاری غیرفعال: برای آزمون و سنجش اهمال کاری غیرفعال^۲ از مقیاس استاندارد تاکمن^۳ (۱۹۹۱) استفاده شد. این مقیاس از ۱۶ ماده و یک عامل تشکیل شده است که بر مبنای طیف لیکرت طراحی شده است. آزمودنی به یکی از چهار گزینه مطمئناً این چنین نیستم، این تمایل در من وجود ندارد، این تمایل در من وجود دارد و مطمئناً این چنین هستم پاسخ می‌گوید. پاسخ‌ها به ترتیب بر اساس مقادیر ۱-۲-۳-۴ نمره‌گذاری می‌شوند. دوازده ماده به صورت مستقیم و چهار ماده (۷-۱۲-۱۴-۱۶) به صورت وارونه نمره‌گذاری می‌شوند، گرفتن نمره بالا در این مقیاس نشانه تعلل بالا در آن است. این مقیاس توسط بیات مقدس (۱۳۸۲) ترجمه و بر روی دانشجویان دانشگاه آزاد واحد رودهن هنجاریابی و پایایی آن ۰/۷۳ به دست آمد. تاکمن (۱۹۹۱) پایایی این مقیاس را ۰/۸۶ و آکینسولا، تلا و تلا^۴ (۲۰۰۷) نیز طی مطالعه‌ای آلفای کرونباخ آن را ۰/۸۸ گزارش کرده‌اند. لی^۵ (۲۰۰۵) و تان و همکاران^۶ (۲۰۰۸) نیز از این آزمون برای سنجش اهمال کاری تحصیلی استفاده کرده و مقدار آلفای کرونباخ آن را ۰/۸۳ به دست آورده‌اند. تاکمن (۲۰۰۲) همبستگی این مقیاس را با مقیاس خود اثربخشی محاسبه نمود، با این فرض که اعتقاد افراد نسبت به توانمندی خود برای چیره شدن بر موانع و دست یافتن بر موفقیت مانع از اهمال کاری می‌شود، این ضریب در رابطه با رفتار خودفرمان برابر با ۰/۵۴- به دست آمد. شهنی ییلاق و همکاران (۱۳۸۵) روایی این مقیاس را از طریق همبسته کردن این آزمون با آزمون شوارزر و همکاران (۲۰۰۰) تعیین و مقدار آن را ۰/۵۶ برآورد کردند. در پژوهش حاضر، مقدار آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمد که نشان می‌دهد این مقیاس از همسانی درونی بالایی برخوردار است. دو نمونه از سؤالات این مقیاس به این شرح است: ۱. به طور طبیعی در انجام کار تأخیر دارم حتی اگر بدانم که انجام آن کار چقدر مهم است و ۲. اگر از انجام کاری متنفر باشم آن را به طور دقیق انجام نمی‌دهم.

در سال ۲۰۰۹ طراحی شده است که شامل ۱۶ سؤال است که چهار بعد ترجیح فشار (تحت فشار زمان کار کردن برای من ناراحت کننده است)، تصمیم عمده برای به تعویق انداختن (برای افزایش انگیزه‌ام، عمداً کار را به تعویق می‌اندازم)، توانایی مواجهه با آخرین مهلت مقرر (در انجام دادن اهدافی که برای خود تعیین کرده‌ام، اغلب شکست می‌خورم) و رضایت از نتیجه (زمانی که برای انجام کاری تحت فشار زمان قرار می‌گیرم و باید آن را سریع‌تر انجام دهم، عملکرد من مختل می‌شود) را می‌سنجد. هر بعد شامل ۴ آیتم که به صورت طیف ۷ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق است، به جز بعد تصمیم عمده برای به تعویق انداختن، سؤالات همه ابعاد نمره‌گذاری معکوس دارند. نمره بالا در این مقیاس نشان‌دهنده اهمال کاری فعال و نمره پایین نشان‌دهنده اهمال کاری غیرفعال است. پایایی این ابعاد در نسخه انگلیسی، بین ۰/۷۰ تا ۰/۸۳ است و پایایی کل ابزار ۰/۸۰ گزارش شده است. روایی مقیاس اهمال کاری فعال از طریق محاسبه ضریب همبستگی با سایر مقیاس‌ها محاسبه شده است، به گونه‌ای که نمره اهمال کاری فعال با نمره اهمال کاری غیرفعال مرتبط نبوده ($r=0/07$) و نتایج نشان داده که این دو مقیاس متفاوت از هم هستند (چو و چوی، ۲۰۰۵) همچنین اهمال کاری فعال رابطه منفی با ساختار زمانی داشته است ($r=-0/22$) که نشان می‌دهد اهمال کاری فعال مفهوم انعطاف‌پذیری از زمان است (چوی و موران، ۲۰۰۹). وانگ^۱ (۲۰۱۳) پایایی این زیرمقیاس‌ها را به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۹۳، ۰/۸۵ و ۰/۸۵ و پایایی کل مقیاس را ۰/۸۳ گزارش کرده است. مقیاس نخست به وسیله محقق به فارسی برگردانده شد؛ سپس سه نفر از متخصصان زبان انگلیسی و روان‌شناسی پس از بررسی فرم ترجمه شده، بر روی ترجمه نهایی توافق کردند و در نهایت توسط یک متخصص زبان انگلیسی دوزبانه روایی صوری و محتوایی آن مورد تأیید قرار گرفت. پس از آن، آزمون به دست آمده در تعدادی از شرکت‌کنندگان به صورت آزمایشی اجرا و اشکالات آن برای کاربرد نهایی برطرف شد. پس از اجرا، تحلیل داده‌ها با استفاده از لیزرل 8.80 *disrel* و SPSS²³ و نرم‌افزار R انجام شد.

1. wang
3. Tuckman
5. Lee

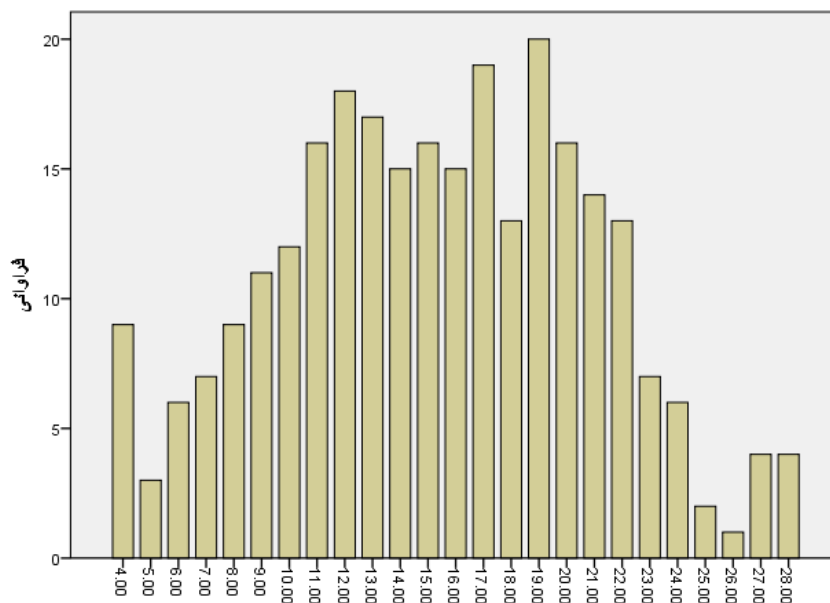
2. passive procrastination
4. Akinsola, Tella & Tella
6. Tan et al

یافته‌ها

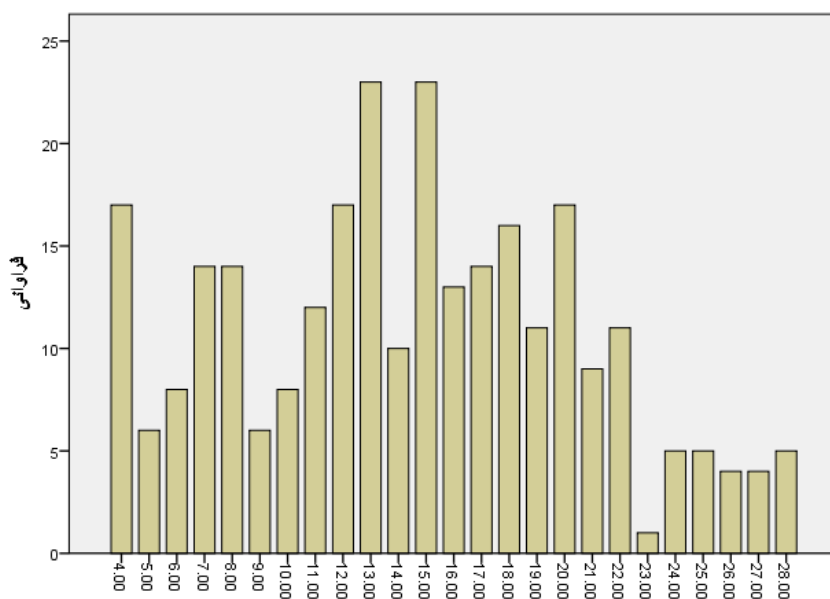
رضایت از نتیجه و تصمیم عمدی برای به تعویق انداختن نرمال و نمودارهای ترجیح فشار و توانایی مواجهه با آخرین مهلت مقرر تقریباً نرمال هستند.

پرسش ۱. آیا نمودار ستونی فراوانی عامل‌ها و مقیاس اهمال‌کاری فعال نرمال است؟

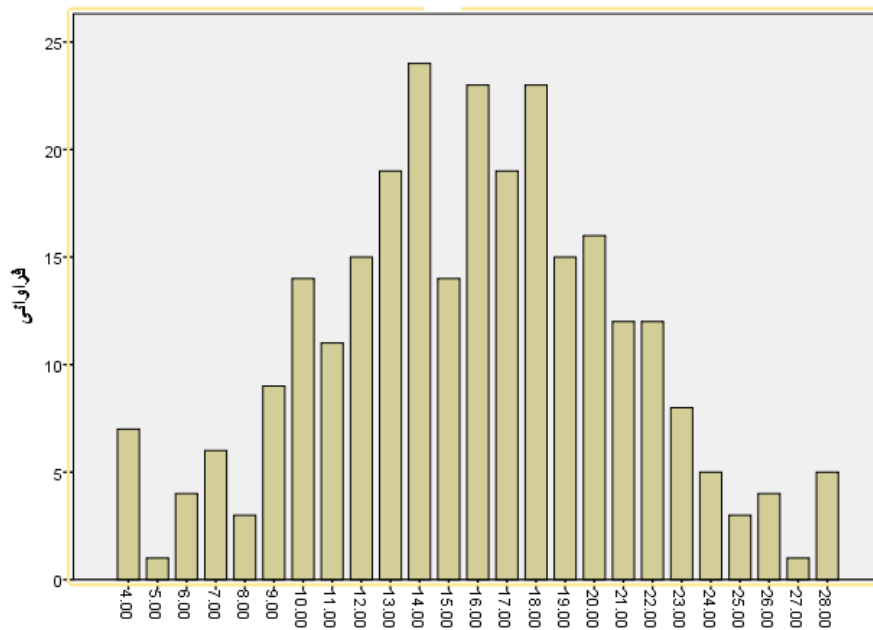
یافته‌های نمودارهای ۱ تا ۵ با توجه به سؤال اول پژوهش، نشان می‌دهد که نمودارهای اهمال‌کاری فعال،

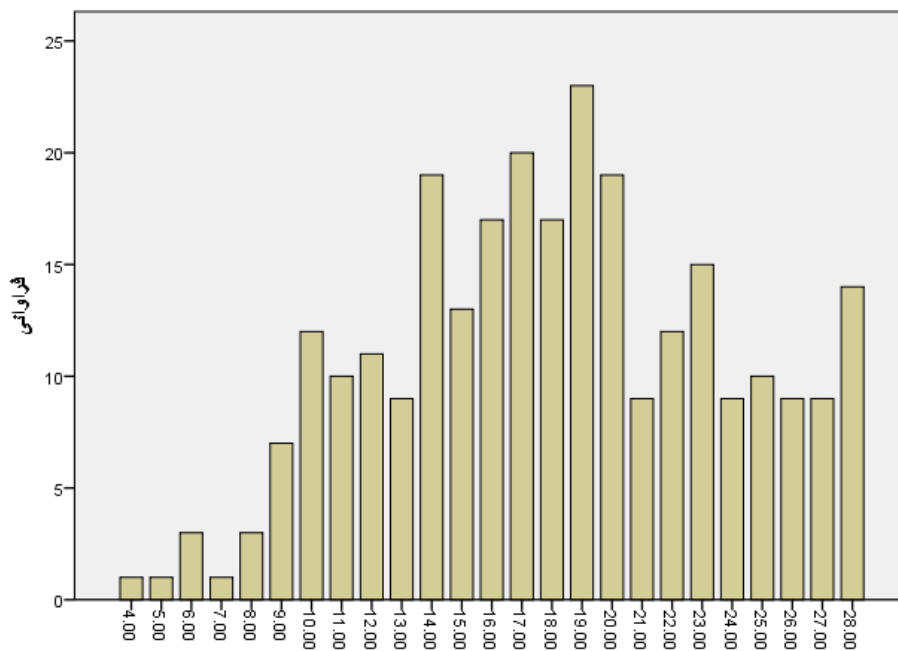
نمودار ۱: زیر مقیاس رضایت از نتیجه

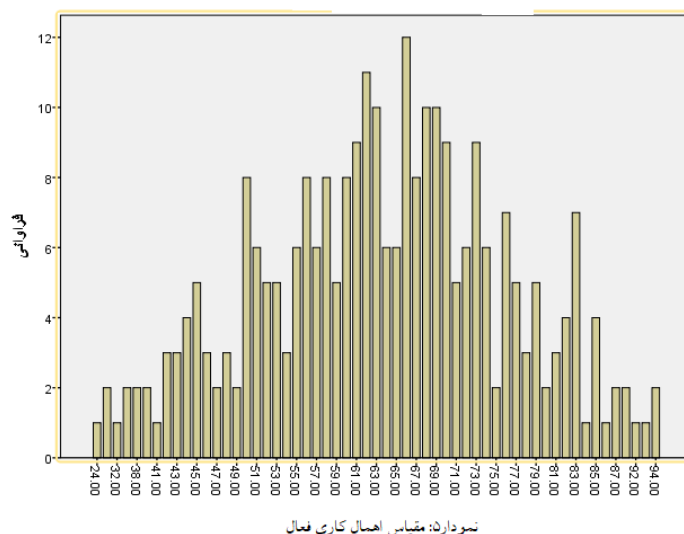
نمودار ۲: زیر مقیاس ترجیح فشار

نمودار ۳: زیر مقیاس تصمیم عمدی برای به تعویق انداختن

نمودار ۴: زیر مقیاس توانایی مواجهه با آخرین مهلت مقرر

جدول شماره ۱ یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش را پرسش ۲. آیا مقیاس اهمال‌کاری فعال و عامل‌های آن از نشان می‌دهد. پایایی بالایی برخوردار است؟

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	آلفای کرونباخ	تتای ترتیبی
اهمال‌کاری فعال	۶۳/۵۷۱	۱۲/۸۵۲	۰/۷۰	۰/۸۳
رضایت از نتیجه	۱۵/۲۶۷	۱۲/۵۹۵	۰/۷۱	۰/۷۲
ترجیح فشار	۱۴/۴۴۶	۶/۱۲۸	۰/۸۴	۰/۸۴
تصمیم عمده برای به تعویق انداختن	۱۵/۸۰۲	۵/۲۰۴	۰/۶۴	۰/۷۲
توانایی مواجهه با آخرین مهلت مقرر	۱۸/۰۵۴	۵/۵۶۹	۰/۷۵	۰/۷۵

جدول شماره ۱ ضرایب آلفای کرونباخ و تتای ترتیبی را برای مقیاس اهمال‌کاری فعال و چهار زیرمقیاس آن را نشان می‌دهد. بالاترین آلفای کرونباخ و تتای ترتیبی مربوط به زیرمقیاس ترجیح فشار و کمترین آلفای کرونباخ و تتای ترتیبی مربوط به زیرمقیاس تصمیم عمده برای به تعویق انداختن است که این ضرایب برای مقیاس اهمال‌کاری فعال ۰/۷۰ و ۰/۸۳ به دست آمد.

غیرمشابه را می‌سنجد، استفاده شد. همبستگی بین نمرات مقیاس اهمال‌کاری فعال و نمرات مقیاس اهمال‌کاری تاکنم ($r = -0/43$) به دست آمد. این میزان همبستگی منفی نشان می‌دهد که دو مقیاس سازه‌های متفاوتی را می‌سنجد و بیانگر روایی واگرایی آزمون است.

سؤال ۴. آیا ساختار عاملی اهمال‌کاری فعال با داده‌های پژوهش برازش دارد؟

به منظور بررسی روایی سازه از روش تحلیل عاملی تأییدی مبتنی بر مدل معادلات ساختاری استفاده شد. در تحقیق حاضر از بین شاخص‌های برازندگی مطلق، شاخص‌های نسبت خی دو به درجه آزادی (χ^2/df)، شاخص نیکویی

روایی واگرا پرسش ۳. روایی واگرایی مقیاس اهمال‌کاری فعال و اهمال‌کاری غیرفعال چگونه است؟

به منظور بررسی روایی واگرا از نمرات مقیاس اهمال‌کاری غیرفعال تاکنم (۱۹۹۱) به عنوان آزمونی که سازه‌ای

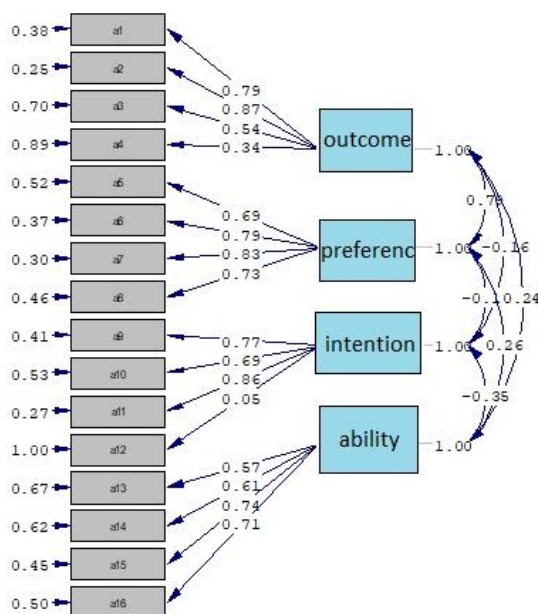
برازش (GFI)، شاخص ریشه میانگین مجذور برآورد تقریب (RMSEA)، شاخص برازندگی فزاینده (IFI)، شاخص برازش تطبیقی (CFI) و شاخص برازش هنجار شده (NFI) مورد استفاده قرار گرفت. نتایج تحلیل عاملی تأییدی در شکل ۱ و جدول ۲ آمده است.

جدول ۲. مقادیر شاخص‌های برازش تحلیل عاملی تأییدی مقیاس اهمال‌کاری فعال

مقادیر مشاهده‌شده	شاخص‌های برازش
۲۸۸/۴۲	مجذور کای دو χ^2
۹۸	درجه آزادی
۲/۹۴	نسبت مجذور کای دو به درجه آزادی χ^2/df
۰/۰۸	شاخص ریشه میانگین مجذور برآورد تقریب RMSEA
۰/۸۸	شاخص نیکویی برازش GFI
۰/۹۳	شاخص برازندگی فزاینده IFI
۰/۹۱	شاخص برازش هنجار شده NFI
۰/۹۳	شاخص برازش تطبیقی CFI

تلقی می‌شوند، تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که مدل از برازش قابل قبول برخوردار است؛ بنابراین شاخص‌های مقدار خنثی-دو بهنجار، RMSEA، IFI، NFI، CFI برازش مدل را تأیید کردند. شکل ۱ مدل اهمال‌کاری فعال را با توجه به ۴ عامل نشان می‌دهد.

جدول ۲ شاخص‌های برازندگی مدل اهمال‌کاری فعال را نشان می‌دهد. با توجه به جدول، همه شاخص‌ها به جز شاخص GFI در بازه قابل قبول هستند، مقدار خنثی-دو بهنجار ۲/۹۴ به دست آمده است که مقادیر بین ۲ تا ۵ نشان‌دهنده مناسب و معقول بودن این شاخص است، شاخص RMSEA برای مقادیر ۰/۰۸ تا ۰/۱ برازش متوسط، IFI، NFI، CFI برای مقادیر بزرگ‌تر و یا مساوی ۰/۹۰ قابل قبول

Chi-Square=288.42, df=98, P-value=0.00000, RMSEA=0.085

شکل ۱. ضرایب استاندارد در تحلیل عاملی تأییدی مقیاس اهمال‌کاری فعال

جدول ۳. بار عاملی استاندارد شده و ارزش t سؤال‌های مقیاس اهمال‌کاری فعال

مقدار t	بار عاملی	سؤال‌ها	
۱۴/۵۴	۰/۷۹	۱. زمانی که برای انجام کاری تحت فشار زمان قرار می‌گیرم و باید آن را سریع‌تر انجام دهم، عملکرد من مختل می‌شود.	رضایت از نتیجه
۱۶/۵۰	۰/۸۷	۲. اگر مجبور باشم کاری را باعجله انجام دهم، آن را به‌خوبی انجام نمی‌دهم.	
۹/۰۹	۰/۵۴	۳. اگر در آخرین لحظات کاری را انجام دهم از نتایج آن راضی نیستم.	
۵/۳۲	۰/۳۴	۴. اگر کاری را در فضای آرام‌تر و قبل از زمان مقرر انجام دهم، نتایج بهتری به دست می‌آورم.	
۱۲/۳۴	۰/۶۹	۵. تحت فشار زمان کار کردن برای من ناراحت‌کننده است.	ترجیح فشار
۱۴/۹۷	۰/۷۹	۶. زمانی که تحت فشار کار می‌کنم ناراحت و بی‌میل هستم.	
۱۶/۰۷	۰/۸۳	۷. زمانی که به لحاظ زمانی تحت فشار هستم احساس تنش می‌کنم و تمرکز ندارم.	
۱۳/۳۹	۰/۷۳	۸. زمانی که مجبور باشم تحت فشار زمان کار کنم دچار درماندگی می‌شوم.	
۱۳/۳۶	۰/۷۷	۹. برای استفاده بهینه از زمان، برخی کارها را عمداً به تعویق می‌اندازم.	تصمیم عمدی برای به تعویق انداختن
۱۱/۸۱	۰/۶۹	۱۰. برای افزایش انگیزه‌ام، عمداً کار را به تعویق می‌اندازم.	
۱۵/۱۴	۰/۸۶	۱۱. برای استفاده بهینه از زمان، برخی کارها را به تعویق می‌اندازم.	
۰/۶۹	۰/۰۵	۱۲. من بسیاری از تکالیفم را درست قبل از اینکه تحت فشار زمان قرار بگیرم تمام می‌کنم، چون انتخاب من این است.	
۹/۰۴	۰/۵۷	۱۳. من اغلب کارها را در آخرین لحظات انجام می‌دهم برای همین در کامل کردن آنها با مشکل مواجه می‌شوم.	توانایی مواجهه با آخرین مهلت مقرر
۹/۸۲	۰/۶۱	۱۴. در انجام دادن اهدافی که برای خود تعیین کرده‌ام اغلب شکست می‌خورم.	
۱۲/۲۲	۰/۷۴	۱۵. زمانی که می‌خواهم کاری را انجام دهم اغلب با کمبود وقت مواجه می‌شوم.	
۱۱/۵۳	۰/۷۱	۱۶. زمانی که فعالیتی را آغاز می‌کنم در تمام کردن آن مشکل دارم.	

مشاهده‌شده در تمام سؤالات جز سؤال ۱۲ بیانگر همبستگی مناسب و قابل قبول است. پرسش ۵. جدول هنجار مقیاس اهمال‌کاری فعال چگونه است؟

جدول ۳ بار عاملی استاندارد شده و مقدار t را گزارش می‌دهد، این پارامترها مناسب بودن یا نبودن سؤال‌های هر خرده‌مقیاس را نشان می‌دهد. مقدار t همه سؤالات به جز سؤال ۱۲ بالای دو و معنادار است. همچنین بار عاملی

جدول ۴. نمرات هنجار (نرم) مقیاس اهمال کاری فعال

شخص‌های آماري طبقات	نمره فراواني	درصد تراکمی	رتبه درصدی	نمره Z	نمره T
۱۰۱-۱۱۲	-	-	-	-	-
۸۹-۱۰۰	۴	۱۰۰	۱/۵	۲/۳۶	۷۶/۶
۷۷-۸۸	۳۹	۹۸/۵	۱۴/۳	۱/۴۴	۴/۶۴
۶۵-۷۶	۹۰	۸۴/۲	۳۳	۰/۵۳	۵۵/۳
۶۴-۵۳	۸۵	۵۱/۳	۳۱/۱	-۰/۳۸	۵۳/۸
۴۱-۵۲	۴۵	۲۰/۱	۱۶/۵	-۱/۲۹	۶۲/۹
۲۹-۴۰	۹	۳/۷	۳/۳	-۲/۲	۷۲
۱۶-۲۸	۱	۰/۴	۴	-۳/۱۲	۸۱/۲

جدول شماره ۴، نمرات هنجار مقیاس اهمال کاری فعال را نشان می‌دهد که در رابطه با سؤال ۵ پژوهش است.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش به منظور مطالعه ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس اهمال کاری فعال از جمله روایی سازه، روایی واگرا و پایایی به منظور آماده‌سازی و کاربرد در دانشجویان انجام شد. نتایج این مطالعه همسو با تحقیقات گذشته نشان داد که این مقیاس از ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی برخوردار است. طی تحقیقاتی که چندین دهه انجام شده است، محققان اهمال کاری را به عنوان سازه‌ای منفی نگریده‌اند که پیامدهای ناخوشایندی در بردارد؛ اما مطالعات نشان می‌دهد اهمال کاری فعال نوع مثبتی از اهمال کاری است که به دلیل تأثیراتی که این سازه بر پیشرفت تحصیلی، انگیزه و خودکارآمدی دارد حائز اهمیت و توجه است. اهمال کاری فعال رابطه مثبت با استفاده هدفمند از زمان و کنترل زمان ادراک شده دارد. اهمال کارهای فعال فشار زمان را ترجیح می‌دهند، فعالیت‌های کاری خود را به تعویق می‌اندازند، نسبت به اهداف استفاده از زمان حساس هستند و تصویری انعطاف‌پذیر نسبت به زمان دارند که این موجب افزایش حس کنترل نسبت به زمان در آنها می‌شود (چو و چوی، ۲۰۰۵)؛ بنابراین برخلاف فرضیه‌های غالب درباره اهمال کاری و همسو با این مطالعه اهمال کارهای فعال دارای ویژگی‌های رفتاری و نگرش مطلوب می‌باشند این افراد

ترجیح می‌دهند تحت فشار کار کنند و تصمیمات خود را عمدتاً به تعویق بیندازند، آنها نسبت به اهمال کارهای غیرفعال به احتمال بیشتری وظایف خود را با نتایج رضایت‌بخش به انجام می‌رسانند.

در این پژوهش، تحلیل عامل تأییدی به منظور تأیید ساختار عاملی انجام شد. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که داده‌ها با ساختار عاملی نسخه اصلی هماهنگ است و تحلیل عامل تأییدی، عامل‌های شناسایی شده را در حد بسیار بالا و مطلوبی تأیید می‌کند به گونه‌ای که اکثر شاخص‌های برآورد شده نشان می‌دهد که مدل از برازش خوبی با داده‌ها برخوردار است. مدل اندازه‌گیری که در شکل ۱ آمده است مدل ۴ عاملی و جدول ۳ بار عاملی استاندارد شده و ارزش t سؤال‌های مقیاس اهمال کاری فعال را نشان می‌دهد که همه سؤالات آن جز سؤال ۱۲ بار عاملی بیشتر از ۰/۳ دارند و همه سؤالات جز سؤال ۱۲ از لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشند. همچنین پایایی مقیاس اهمال کاری فعال که بر اساس آلفای کرونباخ و تنای ترتیبی محاسبه شد نشان داد که مقیاس مورد نظر از همسانی درونی بالایی برخوردار است.

این پژوهش با محدودیت‌های خاصی همراه است، از مهم‌ترین محدودیت‌های پژوهش حاضر این است که مطالعه بر روی دانشجویان دانشگاه خوارزمی در شهر کرج انجام شده است و با توجه به تفاوت‌های فرهنگی و محیطی تعمیم نتایج به کل دانشجویان ایرانی و یا دانش‌آموزان باید با احتیاط انجام گیرد. در مجموع ضرایب پایایی و روایی این پرسشنامه،

- Fee, R. L., & Tangney, J. P. (2000). Procrastination: A means of avoiding shame or guilt? *Journal of Social Behavior and Personality*, 15, 167-184.
- Fernie, B. A., Bharucha, Z., Nikcevic, A. V., Marino, C., & Spada, M. M. (2017). A metacognitive model of procrastination. *Journal of Affective Disorders*, 210, 196-203.
- Ferrari, J. R. (2001). Procrastination as self-regulation failure of performance: effects of cognitive load, self-awareness, and time limits on 'working best under pressure'. *European Journal of Personality*, 15(5), 391-406.
- Habelrih, E. A., & Hicks, R. E. (2015). Psychological well-being and its relationships with active and passive procrastination. *International Journal of Psychological Studies*, 7, 25-34.
- Hensley, L. C. (2014). Reconsidering active procrastination: Relations to motivation and achievement in college anatomy. *Learning and Individual Differences*, 36, 157-164.
- Kim, S., Fernandez, S., & Terrier, L. (2017). Procrastination, personality traits, and academic performance: When active and passive procrastination tell a different story. *Personality and Individual Differences*, 108, 154-157.
- Klassen, R. M., Krawchuk, L. L., & Rajani, S. (2008). Academic procrastination of undergraduates: Low self-efficacy to self-regulate predicts higher levels of procrastination. *Contemporary Educational Psychology*, 33(4), 915-931.
- Knaus, W. J. (2000). Procrastination, blame, and change. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 153.
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65-94.
- Lee, E. (2005). The relationship of motivation and flow experience to academic procrastination in university students. *The Journal of Genetic Psychology*, 166(1), 5-15.
- Liu, W., Pan, Y., Luo, X., Wang, L., & Pang, W. (2017). Active procrastination and creative ideation: The mediating role of creative self-efficacy. *Personality and Individual Differences*, 119, 227-229.
- Seo, E. H. (2013). A comparison of active and passive procrastination in relation to academic motivation. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 41(5), 777-786.
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65-94.
- Steel, P. (2010). Arousal, avoidant and decisional procrastinators: Do they exist? *Personality and Individual Differences*, 48, 926-934.
- Tan, C. X., Ang, R. P., Klassen, R. M., Yeo, L. S., Wong, I. Y., Huan, V. S., & Chong, W. H. (2008). Correlates of academic procrastination and students' grade goals. *Current Psychology*, 27(2), 135-144.
- Tice, D. M., & Baumeister, R. F. (1997). Longitudinal study of procrastination, performance, stress, and
- سهولت اجرا، گویا بودن و کم بودن گویه‌ها، شرایط استفاده وسیع محققان را از این ابزار فراهم می‌آورد. بنابراین این مقیاس که اهمال‌کاری فعال را با زیرمقیاس‌های آن به خوبی مورد سنجش قرار می‌دهد، در نمونه ایرانی قابلیت اجرا دارد و می‌تواند در موقعیت‌های تربیتی و پژوهشی مورد استفاده قرار گیرد و زمینه پژوهش‌های متعددی را در روان‌شناسی پدید آورد.

منابع

شهنی بیلاق، م؛ مهرابی‌زاده هنرمند، م؛ حقیقی، ج؛ سالمی، ع. (۱۳۸۵). بررسی میزان شیوع تعلل و تأثیر آموزش مدیریت زمان و مدیریت رفتار بر کاهش آن در بین نوجوانان شهر اهواز: پایان‌نامه دکتری روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

مقدس بیات، م. (۱۳۸۲). هنجاریابی آزمون سنجش اهمال‌کاری تاکمن برای دانشجویان: پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، تهران.

Akinsola, M. K., Tella, A., & Tella, A. (2007). Correlates of academic procrastination and mathematics achievement of university undergraduate students. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 3(4), 363-370.

Alexander, E. S., & Onwuegbuzie, A. J. (2007). Academic procrastination and the role of hope as a coping strategy. *Personality and Individual Differences*, 42(7), 1301-1311.

Bembenutty, H., & Karabenick, S. A. (2004). Inherent association between academic delay of gratification, future time perspective, and self-regulated learning. *Educational Psychology Review*, 16(1), 35-57.

Bond, M. J., & Feather, N. T. (1988). Some correlates of structure and purpose in the use of time. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55, 321-329.

Choi, J. N., & Moran, S. V. (2009). Why not procrastinate? Development and validation of a new active procrastination scale. *The Journal of Social Psychology*, 149(2), 195-211.

Chowdhury, S. F., & Pychyl, T. A. (2018). A critique of the construct validity of active procrastination. *Personality and Individual Differences*, 120, 7-12.

Chu, C. A. H., & Choi, J. N. (2005). Rethinking procrastination: Positive effects of "active" procrastination behavior on attitudes and performance. *The Journal of Social Psychology*, 145(3), 245-264.

Ellis, A., & Knaus, W. J. (1979). *Overcoming procrastination: or, how to think and act rationally in spite of life's inevitable hassles*. Signet.

- health: The costs and benefits of dawdling. *Psychological Science*, 8, 454-458.
- Tuckman, B. W. (1991). The development and concurrent validity of the procrastination scale. *Educational and psychological measurement*, 51, 473-480.
- Tuckman, B. W. (2002). Academic procrastinators: Their rationalizations and web-course performance. The Ohio State University, APA Symposium Paper, Chicago.
- Wang, J. (2013). Active and Passive Procrastination of University Students Enrolled in Writing Courses Across Varying Course Delivery Models. Master of Science dissertation, The Pennsylvania State University.
- Wolters, C. A., Yu, S. L., & Pintrich, P. R. (1996). The relation between goal orientation and students' motivational beliefs and self-regulated learning. *Learning and individual differences*, 8(3), 211-238.